

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) เพื่อศึกษาแบบแผนสุขภาพของผู้มาบริจาคโลหิตที่ธนาคารเลือด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ บุคคลที่แสดงความจำนงบริจาคโลหิตที่งานธนาคารเลือด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2547 มีจำนวน 30,928 ราย จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางมาตรฐานของ (Krejcie และ Morgan (1970) cited in Bernard H.R, 1997) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % ได้ขนาดตัวอย่าง 370 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบมีระบบ (systematic random sampling) เลือกมา 1 คน ในทุก ๆ 5 คน รวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2548 จนครบ จำนวน 370 คน ตามคุณสมบัติดังนี้ คือ ผู้ที่มาบริจาคโลหิต อายุตั้งแต่ 17-55 ปี และผู้ที่เคยมาบริจาคโลหิตเป็นประจำทุก 3 เดือน สามารถบริจาคโลหิตได้จนถึงอายุ 60 ปี มีความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยประยุกต์มาจากกรอบแนวคิดแบบแผนสุขภาพของมาร์จอร์รี่ กอร์ดอน (Marjory Gordon, 1987) แปลโดย ศิริพร ชัมภลิจิต (2539) และแบบสัมภาษณ์เรื่องแบบแผนสุขภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเขตชนบท จังหวัดเชียงใหม่ ของอำไพ ชนะกอก และคณะ (2535) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มาบริจาคโลหิต ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานะภาพครอบครัว โรคประจำตัว ความถี่ในการบริจาคโลหิต จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบแผนสุขภาพของผู้มาบริจาคโลหิต ซึ่งประกอบด้วย
11 แบบแผนรวม 68 ข้อ ดังนี้

- 2.1 แบบแผนที่ 1 ด้านการรับรู้สุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเอง
จำนวน 13 ข้อ
- 2.2 แบบแผนที่ 2 ด้านอาหารและการเผาผลาญสารอาหาร
จำนวน 7 ข้อ
- 2.3 แบบแผนที่ 3 ด้านการขยับถ่าย จำนวน 7 ข้อ
- 2.4 แบบแผนที่ 4 ด้านกิจกรรมและการออกกำลังกาย จำนวน 5 ข้อ
- 2.5 แบบแผนที่ 5 ด้านการพักผ่อนนอนหลับ จำนวน 5 ข้อ
- 2.6 แบบแผนที่ 6 ด้านสติปัญญาและการรับรู้ จำนวน 6 ข้อ
- 2.7 แบบแผนที่ 7 ด้านการรับรู้ตนเองและอัตมโนทัศน์ จำนวน 6 ข้อ
- 2.8 แบบแผนที่ 8 ด้านบทบาทสัมพันธภาพ จำนวน 4 ข้อ
- 2.9 แบบแผนที่ 9 ด้านเพศสัมพันธ์และการเจริญพันธุ์ จำนวน 6 ข้อ
- 2.10 แบบแผนที่ 10 ด้านการปรับตัวและการทนทานต่อความเครียด
จำนวน 5 ข้อ
- 2.11 แบบแผนที่ 11 ด้านคุณค่าและความเชื่อ จำนวน 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงของเนื้อหา (Content validity) แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ อาจารย์พยาบาลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เชี่ยวชาญด้านแบบแผนสุขภาพเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบทั้งความตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจนในเนื้อหาและภาษาที่ใช้ และนำมาวิเคราะห์ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity Index) เท่ากับ 0.85 จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม และชัดเจนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปหาความเชื่อมั่นต่อไป

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริจาคโลหิต ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่เหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ราย จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลทีมงานธนาคารเลือด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
2. ผู้ศึกษานำหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบหัวหน้างานธนาคารเลือด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในผู้บริจาคโลหิตที่มาบริจาคโลหิตที่งานธนาคารเลือด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
3. ผู้ศึกษาสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตนเองขอความร่วมมือพร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการศึกษา ชี้แจงรายละเอียดการพิทักษ์สิทธิ์ สรุปรายละเอียดการพิทักษ์สิทธิ์ และขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการศึกษา ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามและหนังสือแสดงการยินยอมเข้าร่วมการศึกษา ในวันที่มาแสดงความจำนงบริจาคโลหิต และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลแบบวันต่อวัน
4. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำหนังสือขออนุญาตคณะกรรมการจริยธรรมของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และการทำหนังสือแสดงการยินยอมเข้าร่วมการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง มีคำชี้แจงโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความจริง โดยคำตอบและข้อมูลต่าง ๆ จะถือเป็นความลับ ผู้ศึกษาจะนำเสนอเป็นภาพรวมและจะใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น
5. ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนการนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลแบบแผนสุภาพ